

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2705

[Total No. of Pages : 2

[6324]-21

S.Y.B.Com. (SODL)

201: BUSINESS COMMUNICATION

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN questions out of TWELVE

[10×1=10]

- a) What do you mean by the term Communication?
- b) Define the term 'Horizontal Communication'.
- c) What is 'Encoding'?
- d) What is a Resume?
- e) What do you mean by a Report?
- f) Define the term 'Blog'.
- g) What is a Sales Letter?
- h) Define the term 'Cold Calls'.
- i) What do you mean by the term Internet?
- j) What do you mean by the term Soft Skills?
- k) Write the meaning of Job Application Letter.
- l) What is a Quotation?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE questions out of SEVEN

[5×5=25]

- a) Explain the importance of Communication.
- b) Write short note on the impact of technology on business communication.
- c) What are the three main methods of communication?
- d) Describe the good qualities of communication.
- e) What is Full block layout?
- f) Explain the main characteristics of business report.
- g) Write short note on Group Discussion.

Q3) Attempt any FIVE questions out of SEVEN

[5×5=25]

- a) Explain the principles of Communication
- b) Explain the concept of Grooming
- c) Explain any 3 merits & 2 demerits of Oral Communication
- d) Write short note on 'Project Proposal'.
- e) Discuss the two types of Job Application letters.
- f) What are the benefits of video-conferencing?
- g) Write Short note on 'Role of Internet'

Q4) Attempt any ONE question out of TWO

[1×10=10]

- a) Explain in detail various types of Business letters.
- b) What is Business Communication? Explain in detail the barriers to Communication & state how to overcome these barriers of communication?



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2706

[6324]-22

[Total No. of Pages : 3

S.Y.B.Com. (SODL)

202 : CORPORATE ACCOUNTING

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) Use of a simple calculator is allowed.

Q1) A) Choose the correct Answers.

[5×1=5]

- a) Consolidated Financial Statements are prepared as per Accounting Standard _____.
 - i) AS-10
 - ii) AS-21
 - iii) AS-14
- b) _____ financial statement provides information about a company's assets, liabilities, and equity at a particular point in time.
 - i) Income statement
 - ii) Cash Flow Statement
 - iii) Balance sheet
- c) Consolidated Balance sheet is prepared by _____.
 - i) Subsidiary Company
 - ii) Holding Company
 - iii) Minority Interest
- d) Forensic accounting mainly involves _____.
 - i) Financial audit
 - ii) Financial reporting
 - iii) Investigating financial fraud
- e) Intrinsic value of share Rs. 100, yield value of share Rs. 200, Fair value of share is _____.
 - i) Rs. 150
 - ii) Rs. 300
 - iii) Rs. 130

P.T.O.

- B) Match the Pairs [5×1=5]
- | | |
|------------------------|---------------------------------------|
| a) Capital Profit | i) Accounting for Fixed Assets |
| b) AS 10 | ii) Vertical format of Balance Sheet |
| c) Liquidation | iii) Profit earned before acquisition |
| d) Companies Act, 2013 | iv) Intangible Asset |
| e) Copyright | v) Winding up of a Company |

Q2) Attempt any 5 questions out of 7 from the following. [5×5=25]

- a) Write a short note on AS. 14
- b) Differentiate between Incorporation and Commencement of a company.
- c) Explain the difference between voluntary and compulsory liquidation.
- d) Write a short note on Pre-incorporation and Post incorporation.
- e) What are the objectives of Forensic Accounting?
- f) Differentiate between Capital Profit and Revenue Profit.
- g) Given:

Dividend per share: Rs. 5

Market price per share: Rs. 100

Calculate:

- i) The yield on the share.
- ii) The value of the share if the required rate of return is 8%.

Q3) Attempt any 5 questions out of 7 from the following. [5×5=25]

- a) Write a short note on Purchase Consideration.
- b) What are the principles of Forensic Accounting?
- c) What do you mean by Wholly Owned Subsidiaries and Partly Owned Subsidiaries?
- d) What are prior period items as per AS 5?
- e) What are the modes of winding up of a company?
- f) A company has the following financial details:
Total assets: Rs.10,00,000, Total liabilities: Rs. 3,00,000
Number of Equity Shares: 1,00,000
Calculate the value per share using the Net Asset Method.
- g) Calculate Purchase Consideration from the following details:

Net Assets:

Land and Building: Rs.5,00,000

Plant and Machinery: Rs.3,00,000

Inventory: Rs. 1,00,000

Accounts Receivable: Rs.50,000

Cash and Bank: Rs.20,000

Agreed Liabilities:

Accounts Payable: Rs.70,000

Long-term Debt: Rs.1,50,000

Q4) Attempt any 1 question out of 2 from the following. **[1×10=10]**

- a) On 1st April 2023, H Ltd acquired 6000 Equity Shares of S Ltd., of Rs. 10 each. The summarized Balance Sheet of H Ltd and S Ltd as on 31st March 2024 were as under.

Balance Sheet
as on 31st March 2024

Liabilities	H Ltd	S Ltd	Assets	H Ltd	S Ltd
Equity Share Capital of Rs. 10 each	1,80,000	1,00,000	Fixed Assets	1,50,000	1,00,000
General Reserve	20,000	10,000	Current Assets	80,000	40,000
S. Creditors	40,000	10,000	Investment in S Ltd	70,000	-
Bills Payable	20,000	10,000			
P & L Balance	40,000	10,000			
	3,00,000	1,40,000		3,00,000	1,40,000

Prepare a consolidated Balance Sheet as on 31st March 2024 showing your suitable working notes clearly.

- b) Write a format of a Company Balance Sheet as per Companies Act 2013.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2707

[Total No. of Pages : 4

[6324]-23

S.Y. B.Com. (SODL)

203 : BUSINESS ECONOMICS (MACRO)

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw the diagram wherever is necessary.*

Q1) Fill in the blanks (any ten)

[10]

- a) An uncontrolled rise in the price level of goods and services over a period of time is _____.
(Inflation, Deflation, Stagflation, All of the above)
- b) The theory of employment “Every - Supply creates its own demand” was propounded by _____.
(J.M. Keynes, Pigou, J.B. Say, None of the above)
- c) A store of value is _____ function of money.
(Primary, Secondary, Contingent, None of the above)
- d) The cash balance approach was developed by _____.
(Marshall, Pigou, Robertson, All of the above)
- e) _____ economist divided economics into two parts, Micro Economics and Macro Economics.
(Keynes, Pigou, Fisher, Ragnar Frish)
- f) In this type of budgeting, income is more than expenditure.
(Balanced, Surplus, Deficit, All of the above)
- g) The two sector model of national income is concerned with _____.
(Firms - Government, Firms - Foreign Sector, Households - Firms, Households - Government)
- h) The investment multiplier is propounded by _____.
(Pigou, J.B. Say, J.M. Keynes, Marshall)

P.T.O.

- i) Marginal propensity to consume (MPC)
(S/Y , I/Y , $\Delta S/\Delta Y$, $\Delta C/\Delta Y$)
- j) To measure inflation, _____ is used.
(Producer price index, Consumer price index, GDP Deflator, All of the above)
- k) The main core of keynesian theory of employment is _____.
(Consumption expenditure, Investment Multiplier, Effective demand, Income level)
- l) Saving function is the functional relationship between _____.
(Income - Consumption, Price - Saving, Saving - Income, Consumption - Saving)

Q2) Attempt any five questions. **[25]**

- a) Explain the primary functions of money.
- b) Explain the scope of public finance.
- c) Explain the causes of stagflation.
- d) Explain the concept of marginal - propensity to consume (MPC).
- e) Explain the keynes criticism on classical theory of employment.
- f) Explain the macro economic objectives.
- g) Explain the concept of Gross Domestic product (GDP).

Q3) Attempt any five questions. **[25]**

- a) Explain the Say's law of market.
- b) Explain the money measure of Reserve Bank of India.
- c) Explain the concept of demand pull inflation.
- d) Explain the characteristics of trade cycle in brief.
- e) Explain the keynesian psychological law of consumption in brief.
- f) Explain the two sector model circular flow of income.
- g) Explain the types of Budget.

Q4) Attempt any one question. **[10]**

- a) Explain the scope and significance of Macro Economics.
- b) Explain the causes and consequences of Inflation.



Total No. of Questions : 4]

PC2707

[6324]-23

S.Y. B.Com. (SODL)

203 : BUSINESS ECONOMICS (MACRO)

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही दहा)

[10]

- अ) एका विशिष्ट कालावधीत वस्तू व सेवांच्या किंमत पातळीत होणारी अनियंत्रित वाढ म्हणजे
(चलनवाढ, चलनघट, मंदीयुक्त चलनवाढ, वरील सर्व)
- ब) “प्रत्येक पुरवठा स्वतःची मागणी निर्माण करतो” हा रोजगार विषयक सिद्धांत यांनी मांडला.
(जे.एम. केन्स, पिगू, जे.बी.से, वरीलपैकी एकही नाही)
- क) मूल्य संचय हे पैशाचे कार्य आहे.
(प्राथमिक, दुय्यम, आकस्मिक, वरीलपैकी एकही नाही)
- ड) रोख शिल्लक दृष्टिकोन यांनी विकसित केला.
(मार्शल, पिगू, रॉबर्टसन, वरील सर्व)
- इ) या अर्थशास्त्रज्ञाने अर्थशास्त्राची विभागणी सूक्ष्म अर्थशास्त्र आणि स्थूल अर्थशास्त्र या दोन भागांमध्ये केली.
(केन्स, पिगू, फिशर, रॅग्नर फ्रिश)
- फ) अर्थसंकल्पाच्या या प्रकारात उत्पन्न हे खर्चाच्या तुलनेने अधिक असते.
(संतुलित, आधिक्य, तूट, वरील सर्व)
- य) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे द्विक्षेत्रीय प्रतिमान हे शी संबंधित आहे.
(व्यवसायसंस्था-सरकार, व्यवसायसंस्था-परकीयक्षेत्र, कुटुंबसंस्था-व्यवसायसंस्था, कुटुंबसंस्था-सरकार)
- र) गुंतवणूक गुणक यांनी मांडले.
(पिगू, जे.बी.से., जे.एम.केन्स, मार्शल)

- ल) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती (MPC) =
(S/Y , I/Y , $\Delta S/\Delta Y$, $\Delta C/\Delta Y$)
- व) महागाई मोजण्यासाठी चा वापर केला जातो.
(उत्पादक किंमत निर्देशांक, ग्राहक किंमत निर्देशांक, सकल देशांतर्गत उत्पादन डिफ्लेटर, वरील सर्व)
- त) केन्स यांच्या रोजगार सिद्धांताचा मुख्य गाभा आहे.
(उपभोग खर्च, गुंतवणूक गुणक, प्रभावी मागणी, उत्पन्न-पातळी)
- थ) बचत फलण हे यांमधील फलनात्मक संबंध आहे.
(उत्पन्न-उपभोग, किंमत-बचत, बचत-उत्पन्न, उपभोग-बचत)

प्र.2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) पैशाची प्राथमिक कार्ये विशद करा.
- ब) सार्वजनिक आयव्ययाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- क) मंदीयुक्त चलनवाढीची कारणे लिहा.
- ड) सिमांत उपभोग प्रवृत्ती (MPC) संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) रोजगाराच्या पारंपारिक सिद्धांतावरील केन्स यांची टीका विशद करा.
- फ) स्थूल आर्थिक उद्दिष्ट्ये विशद करा.
- य) स्थूल देशांतर्गत उत्पादन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) 'से' यांचा बाजारविषयक नियम स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेच्या पैशाच्या मापणाविषयक पद्धती विशद करा.
- क) मागणी-देय चलनवाढ संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) व्यापारचक्राची वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- इ) केन्स यांचा उपभोगाचा मानसशास्त्रीय नियम विशद करा.
- फ) उत्पन्नाच्या चक्रीय प्रवाहाचे द्विक्षेत्रीय प्रतिमान स्पष्ट करा.
- य) अर्थसंकल्पाचे प्रकार विशद करा.

प्र.4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) स्थूल अर्थशास्त्राची व्याप्ती आणि महत्त्व विशद करा.
- ब) चलनवाढीची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2708

[Total No. of Pages : 4

[6324]-24

S.Y.B.Com. (SODL)

204 : BUSINESS MANAGEMENT

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple Choice Questions. (Any ten)

[10]

- a) _____ activity is related to business.
 - i) Creation
 - ii) Planning
 - iii) Organization
 - iv) Coordination
- b) The father of classical management is _____.
 - i) F. W. Taylor
 - ii) Michael Portal
 - iii) Peter Drucker
 - iv) None of these
- c) Decision making process is a _____ process.
 - i) Continuous
 - ii) Dynamic
 - iii) Planning
 - iv) All of the above
- d) Planning is for _____ time
 - i) Present
 - ii) Past
 - iii) Future
 - iv) None of these
- e) Grant of authority means _____.
 - i) Receiving from another person
 - ii) Allocation of work
 - iii) Determination of responsibility
 - iv) A sentence in command
- f) Direction means _____ Yes
 - i) Command
 - ii) Supervision
 - iii) Communication
 - iv) None of these
- g) Motivation is a _____.
 - i) Mental process
 - ii) On Going process
 - iii) Discontinuous process
 - iv) All of the above
- h) Function of control is performed by _____.
 - i) Top level management
 - ii) Lower level management
 - iii) Middle level management
 - iv) All of the above

P.T.O.

- i) Coordination means _____
 - i) Planning
 - ii) Recruiting
 - iii) Organizing
 - iv) Directing
- j) Control is a _____ process
 - i) Present
 - ii) Past
 - iii) Future
 - iv) None of the above
- k) Disaster management includes _____
 - i) Terrorism
 - ii) Floods
 - iii) Pollution
 - iv) None of the above
- l) Corporate social responsibility is the utility of _____
 - i) Private sector
 - ii) Public sector
 - iii) Non-government organizations
 - iv) All of the above

Q2) Write answers to any five of the following questions. **[25]**

- a) Explain the different levels of Management.
- b) Write the salient features of a Decision.
- c) Explain the principles of Organization.
- d) Explain the principles of Direction.
- e) Explain the principles of Motivation.
- f) Explain the importance of Leadership.
- g) Explain the Economic Thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar

Q3) Write answers to any five of the following questions. **[25]**

- a) Write the characteristics of the Planning.
- b) Explain the importance of Organization.
- c) Explain the importance of Staffing.
- d) Explain the importance of Group Work.
- e) Abraham Maslow's Hierarchy of Needs Theory.
- f) State the characteristics of Coordination.
- g) Explain the benefits of Management Information Systems.

Q4) Write an answer to one of the following questions. **[10]**

- a) What is Management. Explain various functions of Management.
- b) What is Direction. Explain in detail the nature and Importance of Direction.



Total No. of Questions : 4]

PC2708

[6324]-24

S.Y.B.Com. (SODL)

204 : BUSINESS MANAGEMENT

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणत्याही दहा)

[10]

- अ) ही क्रिया व्यवसायाशी संबंधित आहे.
i) निर्माण ii) नियोजन
iii) संघटन iv) समन्वय
- ब) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक आहे.
i) एफ डब्ल्यू टेलर ii) मायकेल पोर्टल
iii) पीटर ड्रकर iv) एकही नाही
- क) निर्णय प्रक्रिया ही एक प्रक्रिया आहे.
i) सतत चालणारी ii) गतिशील
iii) नियोजन iv) वरील सर्व
- ड) नियोजन हे काळासाठी असते.
i) वर्तमानकाळ ii) भूतकाळ
iii) भविष्यकाळ iv) एकही नाही
- इ) अधिकारक प्रदान म्हणजे होय.
i) अन्य व्यक्तीकडून प्राप्त करणे ii) कार्याचे वाटप करणे
iii) जबाबदारीचे निश्चितीकरण iv) आदेशातील एक वाक्यता
- फ) निर्देशन म्हणजे होय.
i) आदेश ii) परिवेक्षण
iii) संप्रेषण iv) एकही नाही
- य) अभिप्रेरणा ही एक आहे.
i) मानसिक प्रक्रिया ii) सतत चालणारी प्रक्रिया
iii) अहस्तांतरण प्रक्रिया iv) वरील सर्व
- र) नियंत्रणाचे कार्य हे द्वारे पार पाडले जाते.
i) उच्चस्तरीय व्यवस्थापन ii) निम्नस्तरीय व्यवस्थापन
iii) मध्यस्तरीय व्यवस्थापन iv) वरील सर्व

- ल) समन्वय म्हणजे होय.
- | | |
|------------|-------------------|
| i) नियोजन | ii) कर्मचारी भरती |
| iii) संघटन | iv) निर्देशन |
- व) नियंत्रण ही प्रक्रिया आहे.
- | | |
|------------------|-------------------|
| i) वर्तमानकालीन | ii) भूतकालीन |
| iii) भविष्यकालीन | iv) वरीलपैकी नाही |
- त) आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये चा समावेश होतो.
- | | |
|--------------|-------------------|
| i) दहशतवाद | ii) पूर |
| iii) प्रदूषण | iv) वरीलपैकी नाही |
- थ) कार्पोरेट सामाजिक जबाबदारी ही ला उपयोगिता आहे.
- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| i) खाजगी क्षेत्र | ii) सार्वजनिक क्षेत्र |
| iii) बिगर शासकीय संस्था | iv) वरीलपैकी सर्व |

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) व्यवस्थापनाचे विविध स्तर स्पष्ट करा.
- ब) निर्णयाची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) संघटनेची तत्वे स्पष्ट करा.
- ड) निर्देशनाची तत्वे स्पष्ट करा.
- इ) अभिप्रेरणेची तत्वे स्पष्ट करा.
- फ) नेतृत्वाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- य) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे आर्थिक विचार स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) नियोजनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) संघटनेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) कर्मचारी नियुक्तीचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ड) सामूहिक कार्याचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) अब्राहम मासलो यांच्या गरजांचा श्रेणी सिद्धांत.
- फ) समन्वयाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- य) व्यवस्थापन माहिती प्रणालीचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) व्यवस्थापन म्हणजे काय ते सांगून व्यवस्थापनाची विविध कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) निर्देश/संचालन म्हणजे काय निर्देशनाचे स्वरूप व महत्त्व सविस्तर स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2709

[Total No. of Pages : 4

[6324]-25

S.Y. B.Com. (SODL)

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (Annual)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5) :

[5]

- i) The prime document in formation of a company is called as _____
(Prospectus, Memorandum of Association, Article of Association)
- ii) The shares allotted free of cost to shareholders is called as _____
(Bonus Share, Preference Share, Paid Up Shares)
- iii) In case of partnership firm, the liability of partners is _____
(Limited, Unlimited, None of these)
- iv) A person appointed by the Board of Directors is called _____
(Managing Director, Whole-Time Director, Director)
- v) Preferential shareholders having priority in payment of _____
(Dividend, Interest, Loan)
- vi) A Public company has to disclose when selling shares to the public
(Prospectus, Memorandum of Association, Article of Association)
- vii) Every company has to spend _____ of average net profit of last three years on social responsibility.
(2%, 3%, 5%)

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

- | | |
|---------------------|----------------------------|
| i) Directors | a) Regulatory Authority |
| ii) Private Company | b) Trustee of the Company |
| iii) E-filing | c) Certification of E-form |
| iv) Company Act | d) Limited Members |
| v) SEBI | e) 2013 |

Q2) Solve any 5 of the following 7 questions :

[25]

- a) Define private company and write the advantages of private company.
- b) Write short Note on Company Registration Certificate.
- c) Write short Note on Company Manual.
- d) Write the difference between shares and preferential shares.
- e) Write the powers of company director.
- f) Briefly explain Corporate Social Responsibility.
- g) What is resolution? Write the types of resolution.

Q3) Solve any 5 of the following 7 questions :

[25]

- a) Write the e-filing advantages.
- b) Explain the capital raising stage of setting up a company.
- c) Write short Note on minutes.
- d) Write short Note on shares.
- e) Explain the eligibility / qualifications of director.
- f) Clarify appointment of whole time director.
- g) Write short note Compulsory winding up of company.

Q4) Solve any one of the following questions :

[10]

- a) Explain types of company.
- b) Define a shares? Explain the types of shares.



Total No. of Questions :4]

PC-2709

[6324]-25

S.Y. B.Com. (SODL)

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (Annual)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) याला कंपनीच्या स्थापनेतील प्राथमिक दस्तऐवज म्हणतात.
(माहितीपत्रक, घटनापत्रक, नियमावली)
- ii) कंपनीच्या भागधारकांना विनामूल्य दिल्या जाणाऱ्या भागांना असे म्हणतात.
(बोनस भाग, आग्रहक्क भाग, देयभाग)
- iii) भागीदारीमध्ये भागीदाराची जबाबदारी असते.
(मर्यादित, अमर्यादित, यापैकी नाही)
- iv) संचालक मंडळाने नियुक्त केलेल्या व्यक्तीला असे म्हणतात.
(व्यवस्थापकीय संचालक, पूर्णवेळ संचालक, संचालक)
- v) आग्रहक्क भागधारकांना देताना प्राधान्य देण्यात येते.
(लाभांश, व्याज, कर्ज)
- vi) सार्वजनिक कंपनीने लोकांना भाग विकताना सादर करावे लागते.
(माहितीपत्रक, घटनापत्रक, नियमावली)
- vii) प्रत्येक कंपनीने आपल्या मागील तीन वर्षांतील सरासरी नफ्याच्या इतकी रक्कम सामाजिक जबाबदारीवर खर्च केली पाहिजे.
(2%, 3%, 5%)

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) संचालक

अ) नियमन प्राधिकरण

ii) खाजगी कंपनी

ब) कंपनीचे विश्वस्त

iii) ई-फायलिंग

क) ई प्रमाणपत्र

iv) कंपनी कायदा

ड) मर्यादित संख्या

v) SEBI

इ) 2013

प्रश्न 2) खालील 7 प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) खाजगी कंपनीची व्याख्या सांगून खाजगी कंपनीचे फायदे लिहा.
- ब) टीप लिहा कंपनी नोदणी प्रमाण पत्र
- क) टीप लिहा कंपनी नियमावली
- ड) सामान्य भाग आणि आग्रहक भाग फरक लिहा
- इ) कंपनी संचालकाचे अधिकार लिहा.
- फ) कंपनीची सामाजिक जबाबदारी थोडक्यात स्पष्ट करा.
- य) ठराव म्हणजे काय? ठरावाचे प्रकार लिहा.

प्रश्न 3) खालील 7 प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) ई फायलिंग फायदे लिहा.
- ब) कंपनी स्थापनेची भांडवल उभारणी अवस्था स्पष्ट करा.
- क) टीप लिहा इतिवृत्त.
- ड) टीप लिहा सामान्य भाग.
- इ) संचालकाची पात्रता स्पष्ट करा.
- फ) पूर्णवेळ संचालक नियुक्ती स्पष्ट करा.
- य) टीप लिहा कंपनीचे सक्तीचे समापन.

प्रश्न 4) खालील पैकी एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) कंपनीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) भाग म्हणजे काय सांगून भागांचे प्रकार स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2710

[Total No. of Pages : 6

[6324]-26

S.Y.B.Com. (SODL)

206 A : BUSINESS ADMINISTRATION

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following. **[10]**

- i) Full form of GST _____
 - a) General sales tax
 - b) Goods and service tax
 - c) Goods and sales tax
 - d) None of the above
- ii) Productivity is the _____ of Production system.
 - a) Measurement
 - b) Efficiency
 - c) Both (a) and (b)
 - d) None of the above
- iii) A limited Liability Partnership is formed under the _____ Act.
 - a) Limited Liability Partnership Act 2008
 - b) Indian Partnership Act 1932
 - c) Indian Company Act 1956
 - d) Maharashtra Cooperative Act 1960
- iv) DPIN means _____
 - a) Designated Partner Identification Network
 - b) Designated Partner Indian Number
 - c) Digital Partner Identification Number
 - d) Designated Partner Identification Number
- v) The purpose of business is to satisfy _____
 - a) Customer stress
 - b) Customer needs
 - c) Customer mind
 - d) All of the above

P.T.O.

- 2

Q2) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) What is International Trade?
- b) Define 'One Person Company' and explain its features.
- c) State the types of Business Environment.
- d) State the Business related laws.
- e) Explain the compliance of legal requirement in promoting business unit.
- f) What is 'productivity'? Explain the measurement of productivity.
- g) What is Corporate Social Responsibility?

Q3) Attempt any five out of seven from the following. **[25]**

- a) State the types of companies
- b) What is 'Joint Stock Company'? Explain its features.
- c) Describe the factors in Macro Environment.
- d) Explain the features of Merger.
- e) Explain the features of Limited Liability Partnership.
- f) Write note on - Quality Control.
- g) Explain the features of Franchisee.

Q4) Attempt any one out of two from the following. **[10]**

- a) Explain the concept 'Management' and 'Administration' and distinguish.
- b) Define Franchisee and explain its advantages and disadvantages.



Total No. of Questions : 4]

PC2710

[6324]-26

S.Y.B.Com. (SODL)

**206 A : BUSINESS ADMINISTRATION
(2019 Pattern) (Annual System)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील पैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) GST चे पूर्ण नाव
- अ) General sales tax ब) Goods and service tax
क) Goods and sales tax ड) वरीलपैकी नाही
- ii) उत्पादकता ही उत्पादन प्रणालीची आहे.
- अ) मोजमाप ब) कार्यक्षमता
क) दोन्ही (अ) आणि (ब) ड) वरीलपैकी नाही
- iii) मर्यादीत दायित्व भागीदारीची स्थापना कायद्यान्वये करण्यात येते.
- अ) मर्यादीत दायित्व भागीदारी कायदा - 2008
ब) भारतीय भागीदारी कायदा - 1932
क) भारतीय कंपनी कायदा - 1956
ड) महाराष्ट्र सहकारी कायदा - 1960
- iv) DPIN (डीपीआयएन) म्हणजे होय.
- अ) Designated Partner Identification Network
ब) Designated Partner Indian Number
क) Digital Partner Identification Number
ड) Designated Partner Identification Number

- 5

प्र.2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय?
- ब) एक व्यक्ती कंपनीची व्याख्या करून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) व्यावसायिक पर्यावरणाचे प्रकार सांगा.
- ड) व्यवसाय संबंधित कायदे सांगा.
- इ) व्यवसाय सुरु करण्यासाठी असणाऱ्या कायदेशीर आवश्यक बाबी स्पष्ट करा.
- फ) उत्पादकता म्हणजे काय? उत्पादकता मापनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- य) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी म्हणजे काय?

प्र.3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) कंपनीचे प्रकार सांगा.
- ब) संयुक्त भांडवली प्रमंडळ म्हणजे काय ते सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) समग्र पर्यावरणातील घटकांचे वर्णन करा.
- ड) विलीनकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- इ) मर्यादित दायित्व भागीदारीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) 'गुणवत्ता नियंत्रण' यावर टीप लिहा.
- य) फ्रँचायझिंगची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) व्यवस्थापन आणि प्रशासन संकल्पना स्पष्ट करून दोहोंतील फरक स्पष्ट करा.
- ब) फ्रँचायझिंगची व्याख्या देऊन त्याचे फायदे – तोटे स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2711

[Total No. of Pages : 6

[6324]-27

S.Y.B.Com. (SODL)

206 (B) : BANKING AND FINANCE

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct option. (Any five)

[5]

- i) _____ is not the function of Reserve Bank of India.
 - a) Banker's Bank
 - b) Controller of credit
 - c) Custodian of foreign Exchange Reserve
 - d) All otting money directly to farmers for agricultural purpose
- ii) _____ functions as the Banker to central and State Government.
 - a) Reserve Bank of India b) Unit Trust of India
 - c) State Bank of India d) None of these
- iii) _____ is one of the major objectives of SIDBI.
 - a) Financing and development of Export sector in India
 - b) Financing and development of MSME sector in India
 - c) Financing and development of Housing sector in India
 - d) Financing and development of Agricultural sector in India
- iv) _____ organizational structure is followed by Co - operatives in India.
 - a) Centralised b) Federal
 - c) Decentralised d) Unitary

P.T.O.

- v) Narsimhan Committee was appointed on _____.
 a) Agricultural Reforms b) Industrial Reforms
 c) Insurance Reforms d) Banking Reforms
- vi) EFT means _____.
 a) Electronic Foreign Trade
 b) Electronic Funds Transfer
 c) Electronic Food Transfer
 d) Electronic Foreign Transfer

B) Match the following - (Any 5) [5]

Part - A	Part - B
1) IFCI	a) Limited Liability
2) Regional Rural Banks	b) Registered under companies Act
3) Nationalisation of Imperial Bank of India	c) Development Bank
4) Scheduled Banks	d) 1935
5) Establishment of RBI	e) 1955
6) Members of Co - operative Society	f) Listed in Second Schedule

Q2) Solve the following questions (Any 5 out of 7). [25]

- Distinguish between scheduled Banks and Non Scheduled Banks.
- Discuss about Impact of Covid 19 on Banking sector in India.
- Write a note on Branch Banking.
- Explain the benefits of Digital Banking.
- Write a note on Regional Rural Banks.
- Explain the challenges before Private Sector Banks in India since 1991.
- Explain Importance of Co - operative Banks in India.

Q3) Solve the following - (Attempt any Five)

[25]

- a) Write a note on Cash Reserve Ratio.
- b) Explain features of Private sector Banks in India.
- c) State objectives behind Nationalisation of Banks in India.
- d) Write a note on Role of Private Banking in Economic Development.
- e) Explain Recommendations of Narsimhan Committee II.
- f) Write a note on SIDBI.
- g) Discuss about Present currency system in India.

Q4) Answer any one of the following questions.

[10]

- a) Explain in detail functions of State Bank of India.
- b) Explain structure of Co - operative Banking in India.



Total No. of Questions : 4]

PC2711

[6324]-27

S.Y.B.Com. (SODL)

206 (B) : BANKING AND FINANCE

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न.. (कोणत्याही 5)

[5]

(योग्य पर्याय निवडा)

- i) खालीलपैकी हे रिझर्व्ह बँकेचे कार्य नाही.
अ) बँकांची बँक
ब) पत नियंत्रक
क) परकीय चलन साठ्याचे संरक्षक
ड) कृषी विकासासाठी थेट शेतकऱ्यांना पैसे वाटप
- ii) केंद्र आणि राज्य सरकारसाठी ही बँकर म्हणून कार्य करते.
अ) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया ब) युनिट ट्रस्ट ऑफ इंडिया
क) स्टेट बँक ऑफ इंडिया ड) वरीलपैकी कोणतीही नाही
- iii) हे SIDBI चे महत्वाचे उद्दिष्ट आहे.
अ) भारतातील निर्यात क्षेत्राला वित्तपुरवठा आणि विकास
ब) भारतातील सुक्ष्म, लघु आणि मध्यम क्षेत्रातील उद्योगांना वित्तपुरवठा आणि विकास
क) भारतातील गृहनिर्माण क्षेत्रातील वित्त पुरवठा आणि विकास
ड) भारतातील कृषी क्षेत्रासाठी वित्तपुरवठा व विकास
- iv) भारतातील सहकारी संस्था संघटनात्मक रचनेचे अनुसरण करतात.
अ) केंद्रीकृत ब) फेडरल
क) विकेंद्रीकृत ड) एकात्मक

v) नरसिंहम् समितीची स्थापना करिता करण्यात आलेली होती.

अ) कृषी सुधारणा

ब) औद्योगिक सुधारणा

क) विमा सुधारणा

ड) बँक व्यवसायातील सुधारणा

vi) EFT म्हणजे

अ) इलेक्ट्रॉनिक परदेशी व्यापार

ब) इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रान्सफर

क) इलेक्ट्रॉनिक फूड ट्रान्सफर

ड) इलेक्ट्रॉनिक परदेशी ट्रान्सफर

ब) जोड्या जुळवा. (कोणतेही 5)

[5]

अ - गट

ब - गट

1) IFCI

अ) मर्यादित जबाबदारी

2) प्रादेशिक ग्रामीण बँका

ब) कंपनी कायद्यानुसार नोंदणी

3) इम्पिरिल बँक ऑफ इंडियाचे

क) विकास बँक

राष्ट्रीयीकरण

4) अनुसूचित बँका

ड) 1935

5) RBI ची स्थापना

इ) 1955

6) सहकारी संस्थेचे सभासद

फ) दुसऱ्या सूची मध्ये समावेश

प्र.2) पुढील प्रश्न सोडवा. (कोणतेही 5)

[25]

अ) अनुसूचित आणि बिगर अनुसूचित बँकांमधील फरक स्पष्ट करा.

ब) कोविड - 19 चा भारतातील बँकांवर झालेला परिणाम यावर चर्चा करा.

क) शाखा बँक पद्धती यावर टीप लिहा.

ड) डिजिटल बँकिंगचे फायदे स्पष्ट करा.

इ) प्रादेशिक ग्रामीण बँका यावर टीप लिहा.

फ) 1991 नंतरची भारतातील खाजगी बँकांसमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

य) भारतातील सहकारी बँकांचे महत्व स्पष्ट करा.

प्र.3) पुढील प्रश्न सोडवा. (कोणतेही 5)

[25]

- अ) रोख राखीव निधी यावर टीप लिहा.
- ब) भारतातील खाजगी क्षेत्रातील बँकांची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- क) भारतातील बँकांच्या राष्ट्रीयीकरणा मागील उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ड) खाजगी बँकांचा अर्थव्यवस्थेवर होणारा परिणाम यावर टीप लिहा.
- इ) नरसिंहम् समिती II च्या शिफारशी स्पष्ट करा.
- फ) SIDBI वर टीप लिहा.
- य) भारतातील सध्याच्या चलनपद्धती विषयी चर्चा करा.

प्र.4) पुढीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील सहकारी बँक व्यवसायाची रचना स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC-2712

[Total No. of Pages : 4

[6324]-28

S.Y. B.Com. (SODL)

206C : BUSINESS LAWS AND PRACTICES

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10 × 1 = 10]

- a) Define the term industrial dispute.
- b) Meaning of whole life insurance.
- c) Define the term principle of indemnity..
- d) What are the types of general insurance?
- e) Define agreement as per Competition Act 2002
- f) Define lock-out
- g) What do you mean by Buyer?
- h) Explain the term remedial measures under Industrial Disputes Act, 1947
- i) Define term recruitment as per Maharashtra shops and establishments Act, 2017
- j) Define the term co-operative bank.
- k) Explain the term reinsurance.
- l) What are meaning of Retail sales.

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) What are the types of liability insurance?
- b) What are the features of co-operative society?
- c) Briefly explain state marketing board.
- d) What are the current challenges in the life insurance industry?
- e) Briefly mention the procedure of using digital signature.
- f) What are non-forfeiture regulations?
- g) What are the advantages of life insurance policy?

Q3) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) What are the two conditions for return of premium?
- b) What are the various forms of strikes?
- c) Give some examples of consumer co-operative society.
- d) When an electronic record is deemed secure? As per information technology Act, 2000.
- e) Explain the procedure of cancellation of registration of a society.
- f) What do you mean by assignment of policy?
- g) What do you mean by electronic governance

Q4) Attempt any one out of two from the following : **[1 × 10 = 10]**

- a) State the types of marine insurance policies.
- b) Explain Prohibitions of anti-competitive agreements as per Competition Act, 2002.



Total No. of Questions : 4]

PC-2712

[6324]-28

S.Y. B.Com. (SODL)

206C : BUSINESS LAWS AND PRACTICES

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
-

प्रश्न 1) खालील प्रश्नातून बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा : [10 × 1 = 10]

- अ) औद्योगिक विवाद या शब्दाची व्याख्या सांगा.
- ब) संपूर्ण जीवन विम्याचा अर्थ सांगा.
- क) नुकसानभारपाईचे तत्व या संज्ञेची व्याख्या करा.
- ड) सामान्य विम्याचे प्रकार कोणते आहेत?
- इ) स्पर्धा कायदा 2002 नुसार करार परिभाषित करा.
- फ) लॉक-आउटची व्याख्या सांगा.
- य) खरेदीदार म्हणजे काय?
- र) औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 अंतर्गत उपाययोजना स्पष्ट करा.
- ल) महाराष्ट्र दुकाने आणि आस्थापना अधिनियम, 2017 नुसार पदभरतीची व्याख्या सांगा.
- व) सहकारी बँककेची व्याख्या सांगा.
- श) पुनर्विमा म्हणजे काय?
- स) किरकोळ विक्रीचा अर्थ काय आहे.

प्रश्न 2) खालीलपैकी सातपैकी कोणतेही पाच प्रयत्न करा :

[5 × 5 = 25]

- अ) दायित्व विम्याचे प्रकार कोणते आहेत
- ब) सहकारी संस्थेची वैशिष्ट्ये कोणती?
- क) राज्य विपणन मंडळाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या.
- ड) जीवन विमा उद्योगातील सध्याची आव्हाने कोणती आहेत?
- इ) डिजिटल स्वाक्षरी वापरण्याच्या प्रक्रियेचा थोडक्यात उल्लेख करा.
- फ) जप्ती न करण्याचे नियम काय आहेत?
- य) जीवन विमा पॉलिसीचे फायदे काय आहेत?

प्रश्न 3) खालीलपैकी सातपैकी कोणतेही पाच प्रयत्न करा :

[5 × 5 = 25]

- अ) प्रीमियम परत करण्यासाठी दोन अटी काय आहेत?
- ब) संपाचे विविध प्रकार कोणते आहेत?
- क) ग्राहक सहकारी संस्थेची काही उदाहरणे द्या.
- ड) इलेक्ट्रॉनिक रेकॉर्ड केव्हा सुरक्षित मानले जाते? माहिती तंत्रज्ञान कायदा, 2000 नुसार.
- इ) सोसायटीची नोंदणी रद्द करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- फ) पॉलिसी असाइनमेंट म्हणजे काय?
- य) इलेक्ट्रॉनिक गव्हर्नन्स म्हणजे काय?

प्रश्न 4) खालीलपैकी दोनपैकी कोणतेही एक करण्याचा प्रयत्न करा :

[1 × 10 = 10]

- अ) सागरी विमा पॉलिसीचे प्रकार सांगा.
- ब) स्पर्धा कायदा, 2002 नुसार स्पर्धाविरोधी करारांचे प्रतिबंध स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2713

[6324]-29

[Total No. of Pages : 5

S.Y.B.Com. (SODL)

206 E : COST & WORKS ACCOUNTING

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figure to the right indicates full marks.
- 3) Use of calculator is allowed.

Q1) A) fill in the blanks (Any five).

[5]

- a) _____ is the price paid for something.
- b) Store ledger is maintained by _____
- c) E.O.Q stand for _____
- d) Time spent by worker on different jobs or processes is called _____
- e) _____ costs are partly fixed and partly variable on the basis of behaviour.
- f) _____ is the technique and processes of ascertainment of cost.

B) State whether the following statement is True or False (Any five)

[5]

- a) Cost unit is unit of product or service in relation to which costs are ascertained.
- b) Prime cost includes direct material, direct labour, and indirect expenses.
- c) Reorder quantity is known as E.O.Q

P.T.O.

- Q2)** Attempt any five from the following **[25]**

- Estimate requirement for the year 600 units

g) From the following data calculate labour turnover rate by applying Separation method, replacement method and flux method

No. of workers on the payroll at the beginning of the month 900

No of workers at the end of the month 1100

During the month 10 workers left, 40 persons were discharged and 150 workers were recruited. Of these 25 workers are recruited in the vacancies of those leaving, while the rest were engaged for an expansion scheme.

Q3) Attempt any five from the following:

[25]

- a) Explain the types of elementwise classification of overhead.
- b) Explain the types of stock levels.
- c) State the use of computer in store accounting.
- d) Explain the objectives of cost accounting
- e) Explain the functional wise classification in brief.
- f) From the following information calculate stock turnover ratio:

	Material - A	Material - B
Opening stock	25,000	87,500
Closing stock	15,000	62,500
Purchases	1,90,000	1,25,000

- g) Compute the earnings of a worker under

- i) Time rate method

- ii) Halsey plan

- iii) Rowan plan

Wage rate Rs. 2 per hour

Dearness allowance Rs 1 per hour

Standard hours 80

Actual hours 50

Q4) Attempt any one of the following.

[10]

- a) Prepare a cost sheet from the following information of Sanvi enterprises for the year ending 2023.

Direct wages	25,000
Material issued	38,000
Hire of cranes	1,000
Power	4,500
Rent and rates (factory)	3,000
Office rent	4,800
Salaries to salesman	7,500
Postages and stationary	1,500
Salesman's commission	2,500
Travelling expenses	4,000
Machin repairs	2,100
Director's fees	3,000
Lighting (factory)	1,800
Lighting (office)	600
Bank charges	200
Bad debts	1,200
Free samples distributed	300
Royalty paid	6,000
Sales	1,25,000

OR

- b) The following particulars have been extracted in respect of material 'Z' prepare store ledger account pricing the material issues on the basis of LIFO method and show closing stock.

Receipts

1/3/2023	Opening stock	200 units at Rs.3.50
3/3/2024	Purchased	300 units at Rs. 4.00
13/03/2023	Purchased	900 units at Rs. 4.30
23/03/2023	Purchased	600 units at Rs. 3.80

Issues

05/03/2023	Issued	400 units
15/03/2023	Issued	600 Units
25/03/2023	Issued	600 Units
29/03/2023	Issued	200 Units



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2714

[Total No. of Pages : 6

[6324]-30

S.Y.B.Com. (SODL)

206G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Multiple Choice Questions.

[10]

- a) An entrepreneur is often described as a _____.
 - i) Manager
 - ii) Leader
 - iii) Risk-taker
 - iv) Follower
- b) The primary function of an entrepreneur is _____.
 - i) Wealth distribution
 - ii) Innovation
 - iii) Consumption
 - iv) Management
- c) Entrepreneurship is important for _____.
 - i) Increasing government regulations
 - ii) Wealth creation
 - iii) Reducing competition
 - iv) Maintaining status quo
- d) The Kakinada Experiment is associated with _____.
 - i) Agricultural development
 - ii) Entrepreneurial development
 - iii) Industrial automation
 - iv) Information technology
- e) An Internet entrepreneur primarily uses _____ for business operations.
 - i) Traditional media
 - ii) Print media
 - iii) Online platforms
 - iv) Telemarketing
- f) Social entrepreneurs aim to _____.
 - i) Maximize profits
 - ii) Increase shareholder value
 - iii) Solve social problems
 - iv) Reduce competition

P.T.O.

- g) _____ are the primary focus of environmental entrepreneurs.
- i) Political issues
 - ii) Technological advancements
 - iii) Environmental sustainability
 - iv) Financial markets
- h) According to Peter Drucker, one of the key principles of innovation is to _____.
- i) Focus on competitors
 - ii) Analyze the market
 - iii) Practice disciplined innovation
 - iv) Imitate existing products
- i) Business ethics primarily deal with _____.
- i) Maximizing profits
 - ii) Following laws
 - iii) Moral principles in business
 - iv) Reducing costs
- j) A Self Help Group (SHG) typically functions to _____.
- i) Increase government intervention
 - ii) Foster individual entrepreneurship
 - iii) Promote collective growth and support
 - iv) Develop corporate partnerships
- k) The service sector is crucial in a national economy because it _____.
- i) Relies heavily on exports
 - ii) Provides the majority of jobs
 - iii) Focuses on manufacturing
 - iv) Reduces technology dependency
- l) Globalization challenges in entrepreneurship are often linked to _____.
- i) Increased local competition
 - ii) Restrictive trade policies
 - iii) Cultural homogenization
 - iv) Improved communication

Q2) Answer the following questions (Any 5) [25]

- a) Discuss the need and importance of entrepreneurship in addressing unemployment.
- b) Explain the difference between self-employment and entrepreneurship.
- c) Describe the qualities that are essential for a successful entrepreneur.
- d) What are the characteristics and goals of social entrepreneurs? Provide examples.
- e) Discuss the do's and don'ts of innovation according to Peter Drucker.
- f) Explain the concept of business ethics and its importance in modern business.
- g) Discuss the role and significance of Self Help Groups (SHGs) in promoting group entrepreneurship.

Q3) Write short notes (Any 5) [25]

- a) Entrepreneurial competencies
- b) Advantages of being an Internet entrepreneur
- c) Importance of environmental entrepreneurship
- d) The Kakinada Experiment
- e) Differences between service and manufacturing industries
- f) Leadership by example in business ethics
- g) The effect of the Coronavirus on entrepreneurship

Q4) Answer the following questions (Any 1) [10]

- a) Compare and contrast individual entrepreneurship and group entrepreneurship, highlighting their advantages and disadvantages.

OR

- b) Analyze the challenges faced by entrepreneurs in the context of globalization and the measures that can be taken to overcome them.



Total No. of Questions : 4]

PC2714

[6324]-30

S.Y.B.Com. (SODL)

206G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणतेही 10 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 1 गुण)

[10]

- अ) उद्योजकाला अनेकदा म्हणून वर्णन केले जाते.
- | | |
|-------------------|-------------|
| i) व्यवस्थापक | ii) नेता |
| iii) जोखीम घेणारा | iv) अनुयायी |
- ब) उद्योजकाचे प्राथमिक कार्य आहे.
- | | |
|------------------|----------------|
| i) संपत्ती वितरण | ii) नवोपक्रम |
| iii) उपभोग | iv) व्यवस्थापन |
- क) उद्योजकता साठी महत्त्वाची आहे.
- | | |
|------------------------|--------------------------|
| i) सरकारी नियम वाढविणे | ii) संपत्ती निर्माण करणे |
| iii) स्पर्धा कमी करणे | iv) स्थिती कायम ठेवणे |
- ड) काकीनाडा प्रयोग शी संबंधित आहे.
- | | |
|------------------------------|--|
| i) कृषी विकास | |
| ii) उद्योजकता विकास | |
| iii) औद्योगिक स्वयंचालितीकरण | |
| iv) माहिती तंत्रज्ञान | |
- इ) इंटरनेट उद्योजक प्राथमिकपणे साठी वापरतो.
- | | |
|------------------------|--------------------|
| i) पारंपारिक मीडिया | ii) मुद्रण मीडिया |
| iii) ऑनलाइन प्लॅटफॉर्म | iv) टेलिमार्केटिंग |
- फ) सामाजिक उद्योजक करण्याचे उद्दिष्ट ठेवतात.
- | | |
|-------------------------------------|--|
| i) नफा कमीत कमी करणे | |
| ii) शेअरधारकांचे मूल्य वाढवणे | |
| iii) सामाजिक समस्यांचे निराकरण करणे | |
| iv) स्पर्धा कमी करणे | |

- य) हे पर्यावरणीय उद्योजकांचे प्राथमिक लक्ष आहे.
- राजकीय मुद्दे
 - तांत्रिक प्रगती
 - पर्यावरणीय शाश्वतता
 - वित्तीय बाजार
- र) पीटर ड्रुकर यांच्या मते, नवोपक्रमाचे एक मुख्य तत्त्व आहे.
- प्रतिस्पर्ध्यांवर लक्ष केंद्रित करणे
 - बाजाराचे विश्लेषण करणे
 - अनुशासित नवोपक्रमाचा सराव करणे
 - विद्यमान उत्पादनांचे अनुकरण करणे
- ल) व्यवसाय नैतिकता मुख्यत्वे शी संबंधित आहे.
- नफा कमीत कमी करणे
 - कायदे पाळणे
 - व्यवसायातील नैतिक तत्त्वे
 - खर्च कमी करणे
- व) स्वयं सहाय्य गट (SHG) सामान्यतः साठी कार्य करतो.
- सरकारी हस्तक्षेप वाढविणे
 - वैयक्तिक उद्योजकता प्रोत्साहन देणे
 - सामूहिक वाढ आणि समर्थन प्रोत्साहन देणे
 - कॉर्पोरेट भागीदारी विकसित करणे
- त) सेवा क्षेत्र राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेत महत्त्वाचे आहे कारण ते आहे.
- निर्यातीवर मोठ्या प्रमाणात अवलंबून आहे
 - बहुसंख्य रोजगार प्रदान करते
 - उत्पादनावर लक्ष केंद्रित करते
 - तंत्रज्ञान अवलंबन कमी करते
- थ) उद्योजकतेतील जागतिकीकरण आव्हाने सहसा शी संबंधित असतात.
- स्थानिक स्पर्धा वाढविणे
 - निर्बंधित व्यापार धोरणे
 - सांस्कृतिक समरूपीकरण
 - सुधारित संवाद

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही 5 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 5 गुण)

[25]

- अ) बेरोजगारीच्या प्रश्नावर उपाय म्हणून उद्योजकतेची गरज आणि महत्त्व चर्चा करा.
- ब) स्व-रोजगार आणि उद्योजकतेतील फरक समजावून सांगा.
- क) यशस्वी उद्योजकासाठी आवश्यक गुण वर्णन करा.
- ड) सामाजिक उद्योजकांचे वैशिष्ट्ये आणि उद्दिष्टे काय आहेत? उदाहरणे द्या.
- इ) पीटर ड्रुकर यांच्या मते नवोपक्रमाचे करणे आणि न करण्याचे गोष्टी चर्चा करा.
- फ) व्यवसाय नैतिकतेची संकल्पना आणि आधुनिक व्यवसायात त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- य) स्वयं सहाय्य गट (SHG) ची सामूहिक उद्योजकता प्रोत्साहन देण्यात भूमिका आणि महत्त्व चर्चा करा.

प्र.3) टिपा लिहा. (कोणतेही 5 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 5 गुण)

[25]

- अ) उद्योजकीय कौशल्ये
- ब) इंटरनेट उद्योजक असण्याचे फायदे
- क) पर्यावरणीय उद्योजकतेचे महत्त्व
- ड) काकीनाडा प्रयोग
- इ) सेवा आणि उत्पादन उद्योगातील फरक
- फ) व्यवसाय नैतिकतेतील उदाहरणाने नेतृत्व
- य) कोरोना व्हायरसचा उद्योजकतेवर प्रभाव

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही 1 प्रश्न, प्रत्येक प्रश्नासाठी 10 गुण)

[10]

- अ) वैयक्तिक उद्योजकता आणि सामूहिक उद्योजकता यांची तुलना करा आणि त्यांच्या फायदे आणि तोटे विशद करा.

किंवा

- ब) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात उद्योजकांना भेडसावणाऱ्या आव्हानांचे विश्लेषण करा आणि त्यांचा सामना करण्यासाठी उपायांची चर्चा करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2715

[6324]-31

S.Y.B.Com. (SODL)

206H : MARKETING MANAGEMENT

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve questions from the following. **[10]**

- a) Define Marketing Planning.
- b) What is Marketing?
- c) What is E-mail Marketing?
- d) What is Marketing Research?
- e) What is green marketing?
- f) Define the Marketing Mix.
- g) Define the Consumer Behaviour
- h) What is International Marketing?
- i) What is Online Marketing?
- j) What is mean by Marketing Strategy?
- k) Define the Affiliate Marketing.
- l) What is Research Design?

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven questions from the following. **[25]**

- a) State the Advantages of E-Marketing.
- b) Explain the Theories of Motivation.
- c) Explain steps in Marketing Planning Process.
- d) Explain the Marketing Mix of Green Marketing.
- e) State the problems of Marketing Management.
- f) Explain the Structure of Marketing Plan.
- g) Explain the role of Marketing Research.

Q3) Attempt any Five out of Seven questions from the following. **[25]**

- a) Explain the probability sampling techniques.
- b) State the Utility of E-marketing.
- c) Explain the concept of Mobile App Marketing.
- d) Explain the Scope of International Marketing.
- e) Explain the determinants of Consumer Behaviour.
- f) State the Steps of Marketing Management Process.
- g) Explain the Strategies of Green Marketing.

Q4) Attempt any One out of Two questions from the following. **[10]**

- a) Explain the types of Marketing Strategy.
- b) Explain the benefits and limitations of International Marketing.



Total No. of Questions : 4]

PC2715

[6324]-31
S.Y.B.Com. (SODL)
206H : MARKETING MANAGEMENT
(2019 Pattern) (Annual System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विपणन नियोजन व्याख्या द्या.
- ब) विपणन म्हणजे काय?
- क) ई-मेल मार्केटिंग म्हणजे काय?
- ड) विपणन संशोधन म्हणजे काय?
- इ) हरित विपणन म्हणजे काय?
- फ) विपणन मिश्र व्याख्या द्या.
- य) ग्राहक वर्तन व्याख्या द्या.
- र) आंतरराष्ट्रीय विपणन म्हणजे काय?
- ल) ऑनलाइन मार्केटिंग म्हणजे काय?
- व) विपणन व्यूहरचना म्हणजे काय?
- त) सलग विपणनाची व्याख्या द्या.
- थ) संशोधन आराखडा म्हणजे काय?

प्र.2) खालील सात प्रश्नापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) ई-मार्केटिंगचे फायदे सांगा.
- ब) प्रेरणेचे सिद्धांत स्पष्ट करा.
- क) विपणन नियोजन प्रक्रियेतील पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ड) हरित विपणनाचे विपणन मिश्र स्पष्ट करा.
- इ) विपणन व्यवस्थापनातील समस्या सांगा.
- फ) विपणन योजनेची रचना स्पष्ट करा.
- य) विपणन संशोधनाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील सात प्रश्नापैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) संभाव्यता नमुना तंत्र स्पष्ट करा.
- ब) ई-मार्केटिंगची उपयुक्तता सांगा.
- क) मोबाईल ॲप मार्केटिंगची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) आंतरराष्ट्रीय विपणनाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- इ) ग्राहक वर्तनाचे निर्धारक स्पष्ट करा.
- फ) विपणन व्यवस्थापन प्रक्रियेचे टप्पे सांगा.
- य) हरित विपणनाचे धोरण स्पष्ट करा.

प्र.4) खालील दोन प्रश्नापैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विपणन व्यूहरचनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) आंतरराष्ट्रीय विपणनाचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PC2716

[6324]-32

S.Y.B.Com. (SODL)

206 K: INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions. (Any 10 out of 12).

[10]

- a) What is life insurance?
- b) Explain meaning of Policy Form.
- c) When did the Employees' State Insurance Act come into existence?
- d) Explain the concept of insured.
- e) What is co-insurance?
- f) How India ranks according to Travel and Tourism Competitiveness Report 2019?
- g) Explain the concept of "Incredible India".
- h) Where is the head office of Insurance Regulatory and Development Authority?
- i) Where is the head office of National Insurance Company Limited?
- j) What do you mean by sports tourism?
- k) Who developed the concept of educational tourism?
- l) Which factors involved in cultural tourism?

P.T.O.

Q2) Answer the following questions. (Any 5 out of 7).

[25]

- a) Explain the features of life Insurance.
- b) Explain the basic features of a proposal form.
- c) Explain the principles of general insurance.
- d) State the objectives of LIC of India.
- e) Explain the characteristics of agro tourism.
- f) Explain the function of Executive Committee of the General Insurance Council.
- g) Explain the impact of tourism on economic factor.

Q3) Answer the following questions. (Any 5 out of 7)

[25]

- a) Explain the process of taking life insurance.
- b) Briefly explain the impact of globalization on insurance sector.
- c) Explain the role of GIC.
- d) Explain the importance of tourism.
- e) What is tourism? Describe the characteristics of tourism.
- f) State the career opportunities in tourism sector.
- g) Write brief information about Foreign Tourist Arrivals.

Q4) Answer the following question. (Any 1 out of 2).

[10]

- a) Explain the concept of Unit Link Insurance Plan (ULIP) and its advantages and disadvantages.
- b) Explain the scope and challenges tourism sector in India.



Total No. of Questions : 4]

PC2716

[6324]-32

S.Y.B.Com. (SODL)

206 K: INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (12 पैकी 10)

[10]

- अ) आयुर्विमा म्हणजे काय?
- ब) विमा अर्जाचा अर्थ सांगा.
- क) कर्मचारी राज्य विमा कायदा केंव्हा अस्तित्वात आला?
- ड) विमाधारक संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) सह-विमा म्हणजे काय?
- फ) ट्रॅव्हल अँड टुरिझम स्पर्धात्मक अहवाल 2019 नुसार भारत कितव्या क्रमांकावर आहे?
- य) “अविश्वसनीय भारत” संकल्पना सांगा.
- र) विमा नियामक व विकास प्राधिकरण मुख्य कार्यालय कोठे आहे?
- ल) नॅशनल इन्शुरन्स कंपनी लिमिटेड चे मुख्य कार्यालय कोठे आहे?
- व) क्रीडा पर्यटन म्हणजे काय?
- त) शैक्षणिक पर्यटन ही संकल्पना कोणी विकसित केली?
- थ) सांस्कृतिक पर्यटनामध्ये समाविष्ट असणारे घटक सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) आयुर्विम्बाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) प्रस्ताव अर्जातील मूलभूत वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) सामान्य विम्बाची तत्वे स्पष्ट करा.
- ड) एलआयसी ऑफ इंडिया ची उद्दिष्टे सांगा.
- इ) कृषी पर्यटनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) सामान्य विमा परिषदेच्या कार्यकारी समितीची कार्ये स्पष्ट करा.
- य) पर्यटनाचा आर्थिक घटकावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) जीवन विमा काढण्याची पद्धत स्पष्ट करा.
- ब) विमा क्षेत्रावर जागतिकीकरणाचे होणारे परिणाम थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) जीआयसी ची भूमिका स्पष्ट करा.
- ड) पर्यटनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) पर्यटन म्हणजे काय? पर्यटनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- फ) पर्यटन क्षेत्रात रोजगाराच्या संधी कोणत्या आहेत ते सांगा?
- य) परदेशी पर्यटन आगमन थोडक्यात माहिती लिहा.

प्र.4) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

[10]

- अ) युनिट लिंक विमा योजनेची (ULIP) संकल्पना आणि त्याचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- ब) भारतातील पर्यटन क्षेत्राची व्याप्ती आणि आव्हाने स्पष्ट करा.



Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PC2717

[Total No. of Pages : 4

[6324]-33

S.Y.B.A./S.Y.B.Com. (SODL)

AECC : ENVIRONMENTAL STUDIES

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following questions :

[10]

- a) Enlist factors of Environment.
- b) Define the term Ecosystem.
- c) Explain Food chain with example.
- d) Write any two measures of Noise Pollution.
- e) What is Global Warming?
- f) Who was the leader of Chipko Movement?
- g) Wildlife protection Act enacted in which year?
- h) Define the term Biodiversity.
- i) Give classification of solid waste.
- j) What is flood?
- k) Write correct title of Air Act?
- l) What is called as soil Erosion?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of Seven from the following :

[25]

- a) Explain Multidisciplinary nature of Environmental studies.
- b) What are various threats of Biodiversity?
- c) What is air pollution? Give sources of air pollution?
- d) Explain Environment Protection Act (EPA).
- e) What is Earthquake? How Earthquake are managed.
- f) Write a note on land degradation.
- g) Explain structure of an ecosystem.

Q3) Attempt any five out of Seven from the following :

[25]

- a) Describe impact of population growth.
- b) How acid Rain is formed? Write impact of acid Rain.
- c) Define Deforestation and write it's causes.
- d) Explain Renewable Energy Resources.
- e) Write causes and effects of landslide.
- f) Write short note on Solid Waste Management.
- g) Explain - Man - Wildlife conflict.

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[10]

- a) What is Water Pollution? Write down effects of Water Pollution with example of any one case study.
- b) Explain need and ways of Public Awareness about Environment Conservation.



Total No. of Questions : 4]

PC2717

[6324]-33

S.Y.B.A./S.Y.B.Com. (SODL)

AECC : ENVIRONMENTAL STUDIES

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास/

/एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील पैकी कोणतेही दहा प्रश्न लिहा.

[10]

- अ) पर्यावरणाचे घटकांची नावे लिहा.
- ब) व्याख्या लिहा - परिसंस्था.
- क) अन्नसाखळी या शब्दाची व्याख्या उदाहरणासहित लिहा.
- ड) ध्वनी प्रदूषणाचे दोन उपाय लिहा.
- इ) जागतिक तापमान वाढ म्हणजे काय?
- फ) चिपको आंदोलनाचे प्रमुख कोण होते?
- य) वन्यजीव संरक्षण कायदा कधी अंमलात आला?
- र) व्याख्या लिहा-जैवविविधता.
- ल) घनकचऱ्याचे वर्गीकरण लिहा.
- व) पूर म्हणजे काय?
- त) हवा प्रदूषण कायद्याचे पूर्ण शिर्षक लिहा.
- थ) मृदेची धूप म्हणजे काय?

प्र.2) खालील पैकी कोणतेही पाच प्रश्न लिहा.

[25]

- अ) पर्यावरणीय अभ्यासाचे बहुविद्याशाखीय स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) जैवविविधतेवर विविध धोके काय आहेत?
- क) हवा प्रदूषण म्हणजे काय? वायु प्रदूषणाचे स्रोत सांगा.
- ड) पर्यावरण संरक्षण कायदा स्पष्ट करा.
- इ) भूकंप म्हणजे काय? भूकंप झाल्यावर कशाप्रकारे व्यवस्थापन केले जाते?
- फ) भूमी अवनती – टिप लिहा.
- य) परिसंस्थेची रचना स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न लिहा.

[25]

- अ) लोकसंख्या वाढीचे परिणाम विशद करा.
- ब) आम्लपर्जन्य कसे निर्माण होते? त्याचे परिणाम कोणते आहेत?
- क) जंगलतोड म्हणजे काय? जंगलतोडीचे कारणे लिहा.
- ड) अक्षय ऊर्जा संसाधने स्पष्ट करा.
- इ) भुस्खलन होण्याचे कारणे आणि परिणाम लिहा.
- फ) घनकचरा व्यवस्थापन वर टिप लिहा.
- य) मानव आणि वन्यजीव संघर्ष स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही एक सोडवा.

[10]

- अ) पाणी प्रदूषण म्हणजे काय? पाणी प्रदूषणाचे परिणाम लिहा व कुठलेही एक उदाहरण देऊन स्पष्ट करा.
- ब) पर्यावरण संरक्षणासाठी जनजागृतीची गरज आणि पद्धती स्पष्ट करा.

